



Aatte timers arbejdsdag!

Taler

Ludvig Meyer

Dato

1 mai 1893

Sted

Tullinløkken, Kristiania

Omstendigheter

1. mai-demonstrasjon

1 Arbejdere!

Vel mødt den første mai, denne arbeidernes store mønstringsdag i alle lande.

- 5 Det var under konsulatsagsdebatten i stortinget nu sist, og det var blet lidt ud paa aftenen. Saa rejste hr. Emil Stang sig, højres mærkelige statsmand, De vet. «Nu, hr. præsident», sa han, «har vi idag holdt paa i 8 timer, og det synes jeg maa kunne være nok for én dag.»

- 10 De hadde tilbragt dagen deroppe med at si hinanden sandheder ; dybsindigheder, om De saa vil ; men dog mest bare ting, som de allerede hadde sagt hinanden mindst 10 gange før. Og saa hadde de, som for at muntre paa lidt, opført en liden dramatisk komedie saadan indimellem.

- 15 Men jeg tænker, og mange her tænker vel ligedan, at kan voksne, sunde, kraftige mennesker ikke strække til mere end 8 timer om dagen med sligt et arbejde, saa burde vi kunne gjøre regning endog paa højres statsmænd, naar vi forlanger, at nogen hver ellers ogsaa skal slippe med en saapas arbejdstid.

20 Norske arbejdere!

- Atter idag rejser vi kravet paa en 8 timers arbejdsdag, og vi samler stigende mandat om vort krav. Der demonstreres idag flere steder i landet end nogensinde før i denne sag. Og det skal hvert aar bli flere, det skal enhver nok
25 faa se. Indtil denne store sag har fundet sin lykkelige løsning.

Vi mener, at 8-timersdagen skal skaffe arbejde for flere hænder og mad til flere

munde.

30

Vi mener, at saaledes skal ogsaa kjøbeevnen almindelig hæves, -- og dermed ogsaa produksjonen være givet et nyt og mægtigt fremstød.

35

Vi mener, at 8-timersdagen skal maatte komme til at fordele produksjonen jevnere og regelmæssigere i tid. At dermed skal den i sin mon bidrage til at forebygge de ulykkelige kriser, hvorunder over den hele siviliserede verden de aller fleste, og kropsarbejderne særlig, lider saa svarligen.

40

Vi mener, at 8-timersdagen gennem at skabe en mere villig og mere kraftig ; kort, en arbejdsdygtigere -- arbejder skal bli en mægtig løftestang for al produktiv virksomhed.

45

Dette mener vi. Men hvad vi vet, det er, at arbejdernes sundhed kræver 8-timersdagen. At mere end 8 timer dag paa dag aaret rundt og aar efter aar bør en mand for sin sundheds skyld ikke staa i samme arbejde.

50

Hvad vi ogsaa vet, det er, at Deres hjems trivsel kræver 8-timersdagen. At uden den blir det kun smaat stel med arbejdernes oplysning, deres selvudvikling og deres deltagelse i alle de spørgsmaal, der vedkommer os alle og bør interessere os alle. At uden den blir det kun smaat med den almenfølelse, der alene kan hæve arbejderne op i rækken av de virkelige borgere.

55

Selv 8-timersdagen gir dog i virkeligheden ikke mere end 4-5 timer i døgnet til Deres hjem, til Deres oplysnings- og udviklingsarbejde, til Deres foreningsliv og Deres deltagelse i de almene ting. Og ikke skulde vel det være mere end det nødtørftige!

60

Og dog ser vi dem, der overfor arbejderbevægelsen stadig sukker for hjemmene, stadig fører i munden sin angst for, hvordan det dog skal gaa hjemmene under alt dette, -- og dog ser vi dem som de bitreste modstandere av 8-timersdagen.

65

Ligesaa alle disse, hvis tale stadig er saa fuld av beklagelse over arbejdernes manglende oplysning. Disse juridiske professorer og andre, som saa gjerne vilde, at vi alle skulde være lige borgere, men som dog med næb og klør modsætter sig arbejdernes stemmeret. Vi finder ogsaa dem mellem de avgjorte modstandere av 8-timersdagen.

Vore samfund nu, de begynder at oprette arbejderakademier, aftenskoler og
70 andet sligt for arbejderne. Og vel er det. Men skaf da ogsaa arbejderne tid og
kræfter til selv at delta i dette oplysningsarbejde. At gjøre det ene, men undlade
det andet, -- det er en selvmodsigelse!

Men arbejdernes løn, skal da den avkortes med arbejdstiden? Nej, al ræson og
75 erfaring ogsaa sier det modsatte. Almindeligvis behøver en mand ikke mere end
8 timer om dagen for at avlevere det arbejde, som han sundt og normalt
overhodet kan præstere. Hvad produksjonen mister av Deres timer, vil den i
regelen vinde mere end igjen i Deres øgede villighed, kraft og dyktighed. Nej, De
behøver intet frygte. Den 8 timers arbejder vil være en anden mand end
80 arbejderen idag. Stærk gjennem sin organisasjon vil hans løn ikke kunde
formindskes, men tvertimod bestandig mere komme til at nærme sig, hvad en
retfærdigere samfundsbetragtning kræver, den skal være.

Men man sutrer, og man sutrer. Selv for en enkelt dag finder hr. Emil Stang, at
85 Stortinget ikke maa kræve mere av ham end en 8 timers virksomhed. Men selv
en 10 timers arbejdsdag fandt hans regjering ikke at kunne foreslaa tilsikret
landets arbeidere. Det skulde alene kunne ske ved bestemmelser, hvorom alle
lande kom overens (langt frem tænker jeg). Et armodsligt samfund som vort,
med en ny og endnu spinkel industri som vor, skulde umulig vove her at stille
90 sig mellem de banebrydende nasjoner.

Nu, der er ingen fare. Vi har for idag, med korthed, som det maa ske her, git vort
svar til dette. Men lad mig saa gjenkalde, hvad han sa i denne forbindelse
Macaulay, en mand, tænker jeg, for hvem selv de Stang'ske ministre skulde ha
95 en smule respekt: «Aldrig vil jeg tro», sa han, «at det, der gjør en befolkning
sterkere, sundere, mere oplyst og bedre, dog tilsidst alligevel gjør den fattigere.»

Nej, vi tænker paa vort eget Norge, vi nordmænd her ogsaa. Vi har vor nasjonale
ærgjerrighed vi ogsaa. En ærgjerrighed, som end ikke er mættet med
100 Grønlandsfærd og vikingfærd og polrejser, selv om det kan være meget gjildt og
staseligt altsammen. Vor nasjonale ærgjerrighed søger højere op. Vi vil ha vort
eget kjære Norge i avsides, lidet og fattigt som det er i vi vil ha det frem i
fortroppen i denne kamp om retten mellem menneskene, som endelig nu snart
kjæmpes for alvor over alle lande. Der er vor ærgjerrighed. Og en av de største
105 fæstninger, vi agter at erobre i denne kamp, -- en fæstning, der vidt aabner os nye

kampmidler og nye veje, -- det er 8-timersdagen.

110 Den Steeniske regjering har villet foreslaa lovfæstet en 10-timers arbejdsdag. Men det er ikke vor 8-timersdag. De to timer gjør en væsensforskjel. Den 10-timers dag er kun et værn mod det rene misbrug. Først den 8-timers dag gir det grundlag, hvorpaa kropsarbejdernes store klasse vil kunne hæve sig og sit arbejde op til højde lige med samfundets øvrige borgere.

115 Men lovfæstelse maa der til. Det nytter ikke at bygge paa, hvad arbejderne selv kan udrette gennem deres begyndende organisasjoner. Den uretfærdighed skulde da ogsaa fremkomme, at de heldigere stillede arbejdere faar normalarbejdsdagen, -- de svagere og derfor uheldigere stillede, de der trækker den mest, de faar den ikke. Et ubestandigt grundlag blir det ogsaa, hvad
120 arbejderne til enhver tid kan avtvinge sine arbejdsgivere. Desuden, her blot at henvise til, hvad arbejderne selv kan udrette, det er jo netop at blæse op til en bestandig arbejdskamp med alt det onde og ulykkelige, som dertil hører.

Saaledes finder vi her igjen denne samme aabenbare selvmodsigelse. Netop de,
125 som stadig korsar sig over disse arbejdskampe, som advarer med dem, om det saa skal gjælde, med sin bibel i haand, som udmaler som allerværst strejkens ulykkelige tveeggede sværd, -- netop de er det, som ivrigst modsætter sig lovfæstelse her, idet de henviser til, hvad arbejderne selv kan udrette, men som for en stor del jo kun kan udrettes netop gennem saadanne strejkekampe.

130 Sammen med et bestandig voksende antal av meningsfæller her i landet, sammen med millioner av organiserede arbejdere over den hele siviliserede verden, kræver vi idag den 8-timers arbejdsdag. Vi kræver av vore samfundsinstitusjoner, av staten og vore kommuner, at de ikke lader sine
135 arbejdere arbejde ud over disse 8 timer. Vi kræver, at de ikke lader noget arbejde udføre hos en privatmand, uden at han lover det samme. Og vi kræver ved lov fastsat for alt privat arbejde, at der ikke paalægges arbejderne en længere arbejdsdag, -- kun med de avlempninger, som særskilte arbejders særskilte beskaffenhet maatte gjøre nødvendige.

140 Arbejdere!

Jeg vil ha sagt endnu en ting i dag, før jeg gaar ned. De ved, De, som staar her, at ingen sag er Dem idag større end denne. Men hvad hjælp har vi vel faaet av vore

150 større aviser idag? Har vore liberale blade vel nu i uger indeholdt de daglige
opmaninger til arbejderne idag at møde mandtallig frem, -- til arbejdsgiverne
idag at gi sine arbejdere fri? Nej, nej, intet sligt. Det er, som var denne sag ikke
for dem. Men derfor sier jeg Dem ogsaa, at disse blade, det er ikke Deres blade,
155 og den arbejder, der ikke har noget andet blad, han kalder sit, han har i
virkeligheden ingen presse.

Og hermed vil jeg saa udbringe et leve for den 8-timersdag. Et leve, der er vort
løfte til hverandre om ikke at gaa træt, men bestandig at lægge mere iver og kraft
155 i kampen, indtil denne sag er lykkelig løst.

Et nifoldigt hurra for 8-timersdagen!

160 **Kilde**
Social-Demokraten 01.05.1893

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/aatte-timers-arbejdsdag>

165

170

175

180